

Όλες οι προσταγές εκφράζονται με ένα δέον και δείχνουν με τούτο τη σχέση ενός αντικειμενικού νόμου του Λόγου προς μια θέληση η οποία, σύμφωνα με τον υποκειμενικό χαρακτήρα της, δεν καθορίζεται κατ' ανάγκη από τον νόμο αυτόν ([όλες οι προσταγές δείχνουν] έναν εξαναγκασμό). Οι προσταγές λέγουν ότι κάτι θα ήταν καλό να το πράξει ή να το παραλείψει κανείς, αλλά το λέγουν σε μια θέληση που δεν πράττει πάντοτε κάτι επειδή της παριστάνεται ότι είναι καλό να το πράξει. Πρακτικώς αγαθό είναι όμως εκείνο που καθορίζει τη βούληση μέσω των παραστάσεων του Λόγου, άρα όχι βάσει υποκειμενικών αιτίων, αλλά αντικειμενικώς, δηλαδή βάσει λόγων οι οποίοι είναι έγκυροι για κάθε έλλογο ον ως τέτοιο. Διακρίνεται από το ευχάριστο ως εκείνο που έχει επιρροή επί της βουλήσεως μόνο μέσω του αισθήματος [αισθήσεως]⁷⁰ βάσει απλώς υποκειμενικών αιτίων, τα οποία ισχύουν μόνο για την αίσθηση του ενός ή του άλλου, και όχι ως αρχή του Λόγου, η οποία ισχύει για τον καθένα.*^{71, 72}

70. Empfindung: αίσθηση, αίσθημα. Πρβλ. ΚΚΛ, A 19-20/B 34, A 42/B 60.

* Η εξάρτηση του επιθυμητικού από αισθήματα λέγεται κλίση, και αυτή αποδεικνύει συνεπώς πάντοτε μιαν ανάγκη. Αλλά η εξάρτηση μιας τυχαίως καθοριζόμενης θέλησης⁷¹ από αρχές του Λόγου λέγεται διαφέρον [συμφέρον]. Τούτο απαντά συνεπώς μονάχα σε μιαν εξαρτώμενη βούληση η οποία δεν είναι πάντοτε αφ' εαυτής σύμφωνη με τον Λόγο· στη θεία βούληση δεν είναι δυνατόν να διανοηθεί κανείς κάποιο διαφέρον [συμφέρον]. Αλλά και η ανθρώπινη βούληση μπορεί να έχει ένα ενδιαφέρον για κάτι, δίχως για τούτο να πράττει από συμφέρον. Το πρώτο σημαίνει ένα πρακτικό διαφέρον για την πράξη, το δεύτερο ένα παθολογικό [αισθησιακό, μη έλλογο] συμφέρον από το αντικείμενο της πράξης. Το πρώτο δείχνει μόνον την εξάρτηση της βούλησης από αρχές του Λόγου καθ' εαυτές, το δεύτερο την εξάρτηση από τις αρχές του Λόγου χάριν της κλίσης, οπότε ο Λόγος δεν παρέχει παρά μόνον τον πρακτικό κανόνα ώστε να εξυπηρετηθεί η ανάγκη της κλίσης. Στην πρώτη περίπτωση με ενδιαφέρει η πράξη, στη δεύτερη το αντικείμενο της πράξης (εφ' όσον μου είναι ευχάριστο). Είδαμε στο πρώτο κεφάλαιο ότι σε μια πράξη από καθήκον πρέπει να αποβλέπομε όχι στο συμφέρον για το αντικείμενο, αλλά μονάχα στο διαφέρον για την ίδια την πράξη και για την αρχή της στον Λόγο (για τον νόμο).⁷²

71. A] εξάρτηση της θέλησης.

72. Interesse: δυνατόν να σημαίνει κατά περίπτωση διαφέρον, ενδιαφέρον, συμ-